

M E S O S Disiplinlerarası Ortaçağ Çalışmaları Dergisi
The Journal of Interdisciplinary Medieval Studies

**Eskiçağ Akdeniz’inden Ortaçağ Avrupa’sına *Nova Troia* (Yeni Truva)
Anlatısının Kurgudan Tarihyazımına Dönüşümü: Homeros’un *Ilias*
Destanından Britanyalı Monmouth’un *İngiliz Krallarının Tarihi*’ne**

Yazarlar/Authors: Oğulcan ŞİMŞEK

Kaynak/Source: *Mesos: Disiplinlerarası Ortaçağ Çalışmaları Dergisi*, VII, 34-48

Doi: 10.5281/zenodo.18085421

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 16 Ekim 2025; Kabul Tarihi: 22 Aralık 2025

MESOS Disiplinlerarası Ortaçağ Çalışmaları Dergisi içinde yayımlanan tüm yazılar kamunun kullanımına açıktır; serbestçe, ücretsiz biçimde, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin alınmaksızın okunabilir, kaynak gösterilmesi şartıyla indirilebilir, dağıtılabılır ve kullanılabilir.

**ESKİÇAĞ AKDENİZ'İNDEN ORTAÇAĞ AVRUPA'SINA *NOVA*
TROIA (YENİ TRUVA) ANLATISININ KURGUDAN
TARİHYAZIMINA DÖNÜŞÜMÜ: HOMEROS'UN *İLİAS*
DESTANINDAN BRİTANYALI MONMOUTH'UN *İNGİLİZ*
KRALLARININ TARİHİ'NE**

**FROM THE ANCIENT MEDITERRANEAN TO MEDIEVAL
EUROPE: THE TRANSFORMATION OF THE *NOVA TROIA*
NARRATIVE FROM FICTION TO HISTORIOGRAPHY: FROM
HOMER'S *ILIAD* TO BRITISH MONMOUTH'S *HISTORY OF THE*
*ENGLISH KINGS***

Oğulcan ŞİMŞEK*

* Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Ortaçağ
Araştırmaları Anabilim Dalı, ogulcansimsek@hotmail.com,

 : 0000-0002-1466-3281

Özet

Akdeniz dünyası Eski Çağ'da ozanların ve yazarların ortaya koyduğu eserlerle Doğu ve Batı edebiyatını besleyen bir kaynak olmuş, bu eserler yüzyıllar sonra bile birtakım fikir ve geleneklerin oluşmasında etkin rol oynayarak Akdeniz'in sınırlarını aşmıştır. Nitekim MÖ 9. yüzyılda yaşadığı düşünülen Homeros'a atfedilen İlias destanı edebiyatta Nova Troia yani Yeni Troya kavramı üzerinden Troya anlatısı şeklinde kabul edilen bir geleneğin çıkış noktası olmuş ve bu geleneksel anlatı, ortaya çıktığı Akdeniz coğrafyasını aşarak Batı edebiyatında ve tarihyazımında kurgudan tarihe geçişin nasıl gerçekleştiğini göz önüne sermiştir. Bu makalenin amacı, İlias destanının ardından Antik Roma'da Aeneis, Britanya'da Britonların Tarihi, İngiliz Krallarının Tarihi, Normandiya'da ise Roman de Brut gibi eserlerin karşılaştırmalı bir şekilde ele alınarak bunların Yeni Troya anlatısını nasıl devam ettirdiğini ve kurgusal anlatımların zamanla efsane haline gelip Orta Çağ okuyucusunun nezdinde nasıl tarihî bir gerçeğe dönüştüğünü ortaya koymaktır.

Anahtar kelimeler: İlias, Nova Troia (Yeni Troya), Britonlar.

Abstract

The ancient Mediterranean world served as a vital cradle of literature for both Occidental and Oriental traditions, inspiring poets and writers whose works shaped many movements and conventions that spread beyond the region. A prime example is Homer's Iliad, composed in the 8th century BC. This foundational epic originated the literary tradition known as the Matter of Troy, which centered on the concept of Nova Troia (New Troy). This phenomenon—the transition of the Trojan narrative from fiction to perceived fact—is the central subject of this article. We will linearly analyze and compare successor works that inherited the Trojan origin concept, including the Aeneid (Rome), the History of the Britons and History of the English Kings (Britain), and the Roman de Brut (Normandy) and more. By examining these texts, we aim to comprehend how this transformation from fiction to legend and, eventually, to history occurred through the eyes of their Medieval readers.

Keywords: Iliad, Nova Troia (New Troy), Britons.

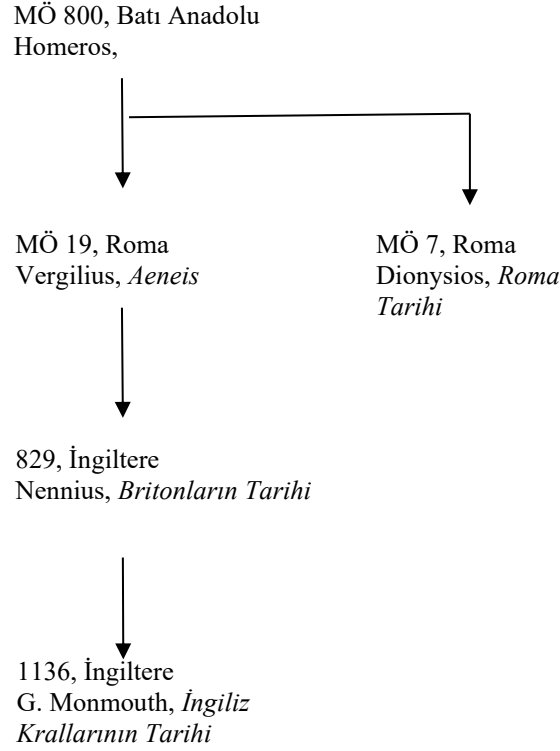
Orta Çağ Avrupa edebiyatı ana hatları ile ele alındığında onun edebî yapısını gerek kahramanlar üzerine kurulu hikâyelerin örgüsüyle gerek ilahî güçlere ya da kadere karşı gelme ve şehir kurma temalarıyla Antik Dönem'de yazılmış olan birtakım eserler sayesinde şekillendirip oluşturduğu görülür. Bu dönemde sözlü gelenekle nesilden nesle aktarılmış olan destanlar daha sonra yazıya dökülmüş, trajedi türünde yazılan eserler ise bu geleneğin temel taşlarını oluşturmuştur. Daha sonra yazılmış olan birçok eser bunları temel alarak yeni hikâyeler türetmiştir. Edebiyat alanında Sophokles'in Oιδίπους Τύραννος (Kral Oedipus), Homeros'un 'Ιλιάς (Ilias) ve 'Οδύσσεια (Odysseia), Aiskhylos'un Προμηθεὺς Δεσμώτης (Zincire Vurulmuş Prometheus), Hesiodos'un Ἔργα καὶ Ἡμέραι (İşler ve Günler) adlı eserleri buna örnek olarak verilebilir. Yine edebiyat alanında Antik Dönem'de ortaya çıkan Troya anlatısının iki bin yıl boyunca nesilden nesle aktarılıp kendisine önce P. Vergilius Maro (MÖ 70-19) tarafından yazılan Aeneis adlı destanla Roma'da daha sonra Geoffrey Monmouth tarafından yazılan Historia Regum Britanniae adlı tarih eseriyle Britanya'da yer bulduğu böylece tarihyazımını oldukça derinden etkilediği anlaşılar. Nitekim bu klasik eserlerden bazıları yazıldıkları tarihten yıllar sonra bir ekole dönüşmüş ve kendileriyle başlayan bir geleneğin ilk halkası olmuştur. Felsefe alanında Platon ve Aristoteles gibi düşünürlerin eserlerinin ve fikirlerinin daha sonra birçok farklı dala ayrılıp zaman içinde Orta Çağ Avrupası'nda Thomas Aquinas ve Büyük Albus tarafından sistematize edilmesi, bunların doğuda İbni Rüşt ve İbni Sina tarafından açıklanıp tercüme edilmesi ve zamanla Yeni Platonculuk gibi akımların çıkması ayrıca kutsal kitaplarla birlikte ortaya çıkan farklı mezhep ve inanışlar bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Eski Çağ'da başlayan Batı Anadolu temelli bir anlatı olan Troya anlatısının Anadolu'dan yola çıkıp sırasıyla Roma, kıta Avrupa'sı ve Britanya adasına ulaştığı ve bir gelenek halini aldığı görülür. Troya'da başlayan bu anlatı iki bin yıl boyunca farklı yazarlar ve isimler tarafından Akdeniz'de devam ettirilmiş ve bu açıdan tarihyazımını oldukça etkilemiştir.

Yapılan incelemeler sonucunda MÖ 9. yüzyılda Homeros'un Ilias destanıyla başlayan Troya anlatısının MÖ 1. yüzyılda Vergilius'un Aeneis adlı destanıyla devam ettiği, daha sonra aynı geleneğin 1136 yılında İngiltere'de Geoffrey Monmouth tarafından devralınarak İngiliz Krallarının Tarihi ile sahiplenildiği ve bunun tarihyazımına etki edecek şekilde kurgudan gerçeğe geçişte önemli bir rol oynadığı fark edilmiştir. Dikkat edilmesi gereken nokta bir tarih kitabı olduğu söylenen İngiliz Krallarının Tarihi adlı eserin yanlış bilgiler içerdiği halde bu yanlışlarla tarihyazımına yön vermiş olmasıdır¹. Ele alınacak eserler arasındaki bağlantı aşağıda gösterilmiştir²:

¹ Francis Ingledew, "The Book of Troy and the Genealogical Construction of History: The Case of Geoffrey of Monmouth's Historia Regum Britanniae," *Speculum* 69, no. 3 (1994): 669.

² Şekil 1: *Ilias'tan İngiliz Krallarına*.

Şekil 1: İlias'tan İngiliz Kralları'na

Troya söylencesi, kentin Hellenler tarafından yakılıp yıkılırken tanrıların verdiği hükümle oradan kaçmak zorunda kalan, Troya kralı Priamos'un oğlu Hektor'un kuzeni olduğu bilinen Troyalı kahraman Aineias'ın onu başka topraklarda yeniden kurmak için yola çıkmasını anlatır. Tanrılar tarafından Nova Troia (Yeni Troya) adıyla yeniden kurulacağı öngörülen bu kent, yüzyıllar sonra atalarını Troyalı Aineias'ın soyuna bağlayan Roma kenti ve onun ilk imparatoru olan Augustus ile yeniden dirilip hayat bulmuştur. Troya anlatısı, Troya'nın manevi varlığının günümüzde bile sürdüğü imgesini pekiştirmektedir.

Vergilius'un Aeneis adlı destanına göre Troya anlatısını devam ettiren isim Aineias'tır. Aineias İlias³ destanında Priamos ile onun büyük büyük dedesi olan Tros yoluyla akraba olan önemli bir karakter olarak okuyucunun karşısına çıkar. Bu bakımdan Aineias, kuzeni olan Troyalı kahraman Hektor'la beraber birçok kez savaş meydanına çıkmış, Akhilleus'la karşı karşıya gelmiş hem askerî hem de siyasî açıdan tanrıların desteğini almıştır. Aineias, aşk tanrıçası Aphrodite ile ölümlü bir insan olan Ankhises'in oğludur bu bakımdan tanrıların nazarında önemli bir yere sahiptir⁴. Akhilleus'la savaştığı esnada onu izleyen deniz tanrısı Poseidon'un şu sözleri Aineias'ın başka eserlerde kendine nasıl önemli

³ İlias destanının İngilizce tercüme kaynaklarından yapılan alıntılar, makalenin yazarı tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

⁴ İlias, V. 310-320: Homer, The Iliad, çev. E. V. Rieu (Penguin Books, 2003); Homer, Iliad, Homeri Opera (Oxford: Oxford University Press, 1920); Homer, The Iliad, çev. A. S. Kline (Poetry In Translation, 2009).

bir yer bulduğunu göstermektedir, Zeus'un Priamos'un soyuna duyduğu öfkeyi ve Troya krallığı için Dardanos'un soyundan gelen Aineias'ı tercih ettiğini aktatır⁵:

Aineias'ı kurtarıp Akhilleus'un onu öldürmesi halinde Zeus'un duyacağı
öfkeden kurtulalım çünkü Aineias'ın kaderinde hayatta kalmak yazıldı;
böylece Zeus'un tüm ölümlü kadınlardan olma çocukları arasında en
sevdiği Dardanos'un soyu devam edecek. Kronos'un oğlu artık Priamos'un
soyundan nefret ettiğinden kudretli Aineias Troya kralı olacak tıpkı
gelecekte onun soyundan gelecekler gibi.

Görüldüğü üzere Poseidon, Aineias'a hayatta kalıp onun ve ondan devam edecek
soyun Troya kentinin kralı olacağını kadersel bir öngörüyle bildirmiştir. Kaderinin tanrılar
tarafından belirlendiğinin bir başka işareti olarak da Aineias'ı Akhilleus'tan başka bir
Hellen'in öldüremeyeceği destanda bildirilmiştir. Nitekim Vergilius'un eserinde Aineias,
tanrıların hükmüyle Hellenler tarafından kendisine hiçbir zarar verilemeden Troya'dan kaçıp
kurtulmuştur⁶. İlias destanında Aineias'ın rolü buraya kadar olup bu anlatı, Vergilius
tarafından yazılan Aeneis adlı eserle devam ettirilmiştir.

Günümüze eksiksiz bir şekilde ulaşan bu muhteşem eserin yazılmasının asıl nedeni
ise MÖ 133-31 tarihleri arasında meydana gelen on iki iç savaş görmüş bir ozan olan
Vergilius'un MÖ 29 yılında Octavianus'un beğenisini kazanmış olması ve bizzat onun
kendisiyle Roma halkı arasında yakınlık kurup onu yüceltecek bir esere ihtiyaç duymasıdır.
Bu nedenle Vergilius, tanrıların yardımı ve gücüyle kral Romulus tarafından MÖ 8. yüzyılda
önce küçücük bir köy olarak kurulup MÖ 1. yüzyıla kadar yurdunu korumak için yaptığı
sayısız savaş yüzünden canını hiçe sayan kahramanlarla büyüyip kocaman bir kent olan
Roma'yı ve onun her şeye gücü yeten tanrılarını yüceltip anlatan bir eser hazırlamakla
görevlendirilmiştir. Octavianus'un isteğiyle Vergilius tarafından MÖ 29 yılında yazılmaya
başlanan bu eser MÖ 27 yılında Augustus ünvanıyla imparator olan C. Iulius Caesar
Octavianus için o kadar önemli olmuştur ki imparator Augustus, oldukça sık hastalandığı
bilinen Vergilius'un eserini sürekli düzeltme isteğini bırakmasını ve sağlığı daha kötüye
gitmeden onu sonlandırmasını istemiştir⁷. Tüm bunlar, bir kurgunun siyasi bir övgü aracı
olarak kullanılıp tarihyazımını nasıl etkilediğine açık ve seçik bir kanıt olarak gösterilebilir.

Eserin şekil olarak Homeros'un *Ilias* ve *Odyseia* adlı eserlerinden yoğun bir şekilde
etkilendiği oldukça açıktır çünkü on iki kitapçıktan oluşan *Aeneis* destanının ilk yarısında
yeni bir yurt bulma çabasıyla yola çıkıp *Odyseia* destanının baş kahramanı olan
Odysseus'un başına geldiği gibi oradan oraya sürüklenen Troyalı kahramanlar yeni bir yurt
bulma çabası içindedirler. Eserin ikinci yarısında ise *Ilias* destanında olduğu gibi bitmek
bilmeyen savaşlar kahramanları uzun süre meşgul eder. Ancak *Aeneis* destanında
Homeros'un *Ilias* destanından farklı olarak Troyalılar zafere ulaşır⁸. Nitekim ilgili eserin
açılış dizelerinin de bu fikri destekler nitelikte olduğu görülür: *Arma uirumque cano Troiae
qui primus ab oris / Italiam fato profugus Laviniaque uenit*⁹ (=Silahları ve bir adamı

⁵ Ilias, XX, 290-310.

⁶ Ilias, XX, 339.

⁷ William T Avery, "Augustus and the 'Aeneid,'" The Classical Journal 52, no. 5 (1957): 227; Mabel Gant Murphy, "Vergil as a Propagandist," The Classical Weekly 19, no. 21 (1926): 169-172; Sabine Grebe, "Augustus' Divine Authority and Vergil's 'Aeneid,'" Vergilius (1959) 50 (2004): 36.

⁸ David Quint, "Repetition and Ideology in the Aeneid," Materiali E Discussioni per l'Analisi Dei Testi Classici, no. 23 (1989): 9-10.

⁹ Aeneid, I, 1-2: Vergil, *The Aeneid*, A. S. Kline (Roman Roads Media, 2015).

terennüm ediyorum, önce Troya'nın kıyılarından yazgı nedeniyle kaçıp İtalya'ya ve Lavinium (kıyılarına) gelen). İlgili dizelerde silahlar (arma) sözcüğüyle *Ilias*'ta anlatılan Troya Savaşı'nın, adam (vir) sözcüğüyle ise *Odysseia* destanının baş karakteri olan Odysseus'un vurgulandığı bellidir. Tüm bunlar göz önüne alındığında Vergilius'un eserini yazarken şekil ve içerik açısından Homeros'tan fazlasıyla etkilenmiş olduğu anlaşılır.

Eserin baş karakteri olan Aineias'ın yaptıkları ise *Ilias*'ta Poseidon'un onun kaderine dair söylediklerini onaylar niteliktedir. Aineias'ın önderliğinde Troyalılar Sicilya ve İtalya'ya ayak basmış ve İtalya'da ilk Troya yerleşkelerini kurup gelecekte Alba Longa ve Roma'yı kuracak isimlerin ataları olmuşlardır¹⁰. Iupiter yani Zeus'un eserin ilk bölümünde söylediği kehanet de yine *Ilias*'ta Poseidon'un söylediği kehanetle örtüşür şekilde Aineias'ın soyuna Troya krallığını müjdelemektedir. Buna göre Aineias'ın oğlu Askanios (Ascanius) Alba Longa'yı, burada doğacak olan Romulus ve Remus adlı ikiz kardeşler ise Roma'yı kuracaktır. Bu durumun tarihyazımına etki eden kısmı ise kehanetin devamında günün siyasî isimlerinin de akla getirilmesidir. Kehanette Iupiter, Iulius soyuna mensup Augustus'un geleceğini de bildirir¹¹. Aşağıdaki dizelerde Augustus ve Troya arasında kurulan bağlantı açıkça görülmektedir¹²:

Yıllar sonra bir çağ gelecek,
Assaracus'un hanedanının Phthia'yı ve ünlü Mycenae'ı
Kölelikle ezeceği ve yenilen Argoslulara hükmedeceği.
Bu asil soydan Troyalı Caesar doğacak,
hakimiyetini okyanusla şanını yıldızlarla sınırlayacak
olan Iulius, adını kadim Iulus'tan alan.

Görüldüğü üzere Vergilius, Homeros'un bir karakterini alarak siyasî övgü için araç olarak kullanmış, onu tanrılar ve dönemin yöneticileri ile ilişkilendirmeyi başarmıştır. Iupiter'in kehanetini kullanan ozanın bu şekilde Augustus'un sahip olduğu *auctoritas* yani devleti yönetme yetkisini ilahî bir zemine oturtarak güçlendirdiğine dikkat çekilmiş kısacası imparatorun gücü ilahî bir kaynağa dayandırılmıştır¹³. Vergilius'un bu yöntemle tamamen kurgudan ibaret olan bir anlatıyı tarihyazımına etki edecek şekilde siyasî bir övgü malzemesi olarak kullandığı söylenebilir. Vergilius'tan sonra Troya anlatısı yalnızca Aineias ile değil, onun soyundan gelen isimlerle de devam ettirilmiştir. Benzer tarihlerde Aineias, Romulus ve Remus ile ilgili yazılmış başka eserler olsa da tarihyazımı açısından *Aeneis* destanı bunların içinde en çok dikkat çekmiş olanıdır¹⁴.

Bir söylence olarak başlayan Troya anlatısı Aineias karakteri üzerinden tarihsel açıdan gerçekmiş gibi anlatılmaya ve gelecek nesillere aktarılmaya devam etmiştir. MÖ 1. yüzyılda Vergilius ile aynı dönemde yaşamış olan Halikarnassoslu Dionysios da *Ῥωμαϊκὴ Ἀρχαιολογία* (Roma Tarihi) adlı eserinde Aineias'ı, Romulus ve Remus ile Roma'nın kuruluşunu anlatmıştır. Bugün Bodrum olarak bilinen Halikarnassos'ta doğan ve sonradan Roma'ya yerleşen yazarın eserinde anlattıkları, Vergilius'un anlattıklarıyla benzerlik gösterir. Roma tarihine pek aşina olmayan Hellenlerin bunu öğrenmesi için eserini yazan Dionysios'un anlattıklarının daha sonra Plutarkhos, Titus Livius ve İskenderiyeli Appianos gibi yazarların sırasıyla *Βίοι Παράλληλοι* (Paralel Yaşamlar), *Ab Urbe Condita* (Roma Kenti'nin Kuruluşundan İtibaren) ve *Ῥωμαϊκά* (Roma Tarihi) adlı eserlerinde yer alması nedeniyle bunlara kaynaklık etmesi muhtemeldir. Dionysios, eserini Vergilius ile hemen hemen aynı zamanda (MÖ 29) yazmaya başlamış ama ondan on iki yıl sonra yani MÖ 7

¹⁰ *Aeneid*, VI, 752-853.

¹¹ *Aeneid*, I, 257-296.

¹² *Aeneid*, I, 283-288.

¹³ Grebe, "Augustus' Divine Authority", 36.

¹⁴ Murphy, "Vergil as a Propagandist", 170.

yılında tamamlamıştır. Yazar bu dönemde hem Augustus tarafından desteklenen hem de Varro, Livius gibi yazarlar ve Vergilius gibi ozanlar tarafından da araştırılan Roma'nın kökleri hakkında hem Hellen hem de Romalılara hitap edecek bir eser ortaya koymayı amaçlamıştır¹⁵. Aineias'ın geldiği soyla ilgili Vergilius'tan tamamen farklı fikirlere sahip olan yazar, Aineias'ın aslen bir Hellen olduğu iddiasına da dikkat çekmiştir. Bu sayede Hellenlerin yabancı bir unsur olan Romalılar tarafından değil, aslında Hellen soyundan gelen bir halk olan Romalılar yani yine Hellenler tarafından yönetildiğine dair bir intiba uyandırılmıştır¹⁶. Bir diğer görüşe göre bu sayede Hellenlerin Roma hakimiyetini kabul etmeleri kolaylaştırılmıştır çünkü Vergilius'un anlatısında Aineias, Troya Savaşı'ndan beri Hellenlere düşmandır. Bir diğer görüşe göre Vergilius'un Aineias karakteri Hellenlere düşmanken Dionysios'un eserinde Hellen olması nedeniyle Romalılar ve hakimiyetleri altına aldıkları Hellenler arasında bir yakınlık hissi uyandırmak amaçlanmıştır¹⁷.

İlgili eserde¹⁸ Aineias'ın Troya Savaşı'ndan sonra yaptıklarını anlatan kısım şu şekildedir¹⁹:

LXXII, 1. [...] Oldukça eski bir yazar olan Gergisli Kephalon'a göre²⁰ şehir Troya Savaşı'ndan iki nesil sonra Aineias'la beraber Troya'dan kaçanlar tarafından kurulmuştur, kurucusu olarak ise koloninin lideri ve Aineias'ın oğlu olan Romos'un ismini verir; Aineias'ın dört oğlu olduğunu ilave eder: Askanios, Euryleon, Romulos ve Romos. Demagoras, Agatullo ve diğer pek çoğu olayın tarihi ve koloninin lideri hakkında aynı fikirdedir.

2. Nitekim Argoslu rahibelerin tarihini ve bunların her birinin zamanında neler olduğunu yazan şahıs²¹, Aineias'ın Molossianların ülkesinden Odysseus ile beraber gelip şehrin kurucusu olduğunu ve (onu) Troyalı bir kadın olan Romê'nin adıyla adlandırdığını söyler.

LXXIII, 1. Şehrin kuruculuğunu başka isimlere atfeden başka Hellen tarihçilerin yazdıklarını da kaynak gösterebilirim ama laf kalabalığı yapmamak adına Romalı tarihçilerle devam edeceğim. Şurası kesin ki Romalılar tek bir antik tarihçi ya da kronikçiye sahip değildir, aslında tüm tarihçileri kutsal tabletlerde saklanmış eski anlatılardan bir şeyler almıştır.

2. Bunların bazıları Romulos ve Romos, Roma'nın kurucuları, Aineias'ın oğulları olduğunu söyler, kimileri ise babalarının kim olduğunu belirtmemekle beraber Aineias'ın kızının oğulları olduklarını. [...]

3. Kimileri ise Aineias'ın ölümünden sonra tüm Latinlerin egemenliğini miras alan Askanios'un ülkeyi ve Latin kuvvetlerini üç parçaya böldüğünü söyler, bunlardan ikisini kardeşleri Romulos ve Romos'a vermiştir.

Verilen kısımlarda Vergilius ile benzer zamanlarda eserini yazan ama daha çok Hellen okuyuculara hitap eden Dionysios da Troya Savaşı'ndan sonra Aineias'ın yaşadıklarıyla ilgili bilgiler yer almaktadır. Nitekim yazar, Vergilius'tan farklı olarak Aineias'ın bir Hellen olduğunu iddia etmesinin dışında kentin kuruluşu, adı ve Romulus ile

¹⁵ H. Hill, "Dionysius of Halicarnassus and the Origins of Rome," *The Journal of Roman Studies* 51 (1961): 88.

¹⁶ Jerzy Linderski, "Vergil and Dionysius," *Vergilius* 38 (1992): 11.

¹⁷ Hill, "Dionysius", 88, 90.

¹⁸ Dionysius'un eserlerinin İngilizce tercüme kaynaklarından yapılan alıntılar, makalenin yazarı tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

¹⁹ Dionysius I, LXXII-LXXIII: Denys D'Halicarnasse, *Les Antiquités Romaines de Denys D'Halicarnasse* (Paris: Philippe - Nicholas Lottin, 1723); Earnest Cary, çev., *Dionysius of Halicarnassus: Roman Antiquities* (Harvard University Press, 1978).

²⁰ Kephalon'un günümüze ulaşmayan Τρούκα (Troya Tarihi) adlı eseri vurgulanmaktadır.

²¹ Lesboslu Hellenikos ile onun tarafından yazılan Ἱερείαι τῆς Ἥρας αἱ ἐν Ἀργεῖ (Argonlu Hera Rahibeleri) adlı kronik vurgulanmaktadır.

Remus kardeşler hakkında bilgiler verir ancak Vergilius'la ayrı düştüğü noktalardan biri de kentin ismi olup onun adının Troyalı bir kadından geldiğini iddia etmesidir. Görüldüğü üzere aynı zamanda yazan iki kişi bile farklı okuyucu kitlelerine hitap ederek tarih yazımına kendi hedefleri doğrultusunda tesir etmiştir.

Antik devirden sonra Aineias'ın hikâyesinin kıta Avrupa'sında devam ettiği görülür. Bunların içinden en ünlü olanlardan biri, Galler'de yaşayan ve Welsh kökenli bir keşiş olan Nennius tarafından 829 yılında yazıldığı düşünülen *Historia Brittonum* (Britonların Tarihi) adlı eserdir. Nennius tarafından yazılan bu eser daha sonra Geoffrey Monmouth tarafından yazılan *Historia Regum Britanniae* adlı eserde temel kaynak olarak kullanılmıştır. Vergilius'un Troya'nın köklerini Roma'ya bağlaması gibi Nennius da Britanya'yı Roma'ya ve Troya'ya bağlamıştır. Yazar ilgili eserde Aineias'ın Troya'dan kaçması, Britanyalıların nereden geldiği, Roma ve Londra'nın kuruluşu ile ilgili bilgiler vermektedir²²:

7. Britanya Adası, adını bir Roma konsülü olan Brutus'tan alır. Ada, güneybatıdan batıya uzanır. Sekiz yüz mil uzunluğa, iki yüz mil genişliğe sahiptir. İçinde yirmi sekiz kent, taş ve tuğlalardan yapılmış sayısız kaleyi ve onların içinde yaşayan Scotti, Picti, Saxones ve Britonnes²³ olmak üzere dört halkı barındırır.

İlgili bölümde adanın adını Brutus'tan aldığı, yine aynı adanın Troyalılarla olan ilgisi, adanın yerlileri olan Britonların kim olduğu ve adanın adını nereden aldığı açıklanmaktadır:

10. Bilmek isterseniz sel felaketinden sonra adanın iskan edildiği tarihten iki rivayet buldum. Romalıların yıllıklarında yazdığına göre kökleri Romalılara ve Hellenlere dayanır, şöyle ki anne tarafı İtalya kralının kızı Lavinia'dandır ve Dardanus oğlu Inachus'un oğlu Silvanus'un soyundandır. Hellenlerin kralı Dardanus ise Saturnus'un oğlu olup Asya'da ele geçirdiği bir yerde Troya kentini kurmuştur. Dardanus Troius'un babası, Troius ise Priamus ve Anchises'in babası, Anchises ise Aeneas'ın babasıdır; Aeneas Ascanius ve Silvius'un babasıdır, yani Silvius Aeneas ve İtalya kralının kızı Lavinia'nın oğludur. Dahası Aeneas ve Lavinia'nın oğlu Silvius'un soyundan Remus ve Romulus doğmuştur, bunlar mukaddes kraliçe Rhea'nın Roma'yı kuran iki oğludur. Brutus İspanya'yla savaşmış onu Roma hakimeyine bağladığında Roma'da konsüldü. Sonrasında Britonların iskan ettiği Britanya'yı ele geçirdi, Britonlar Posthumus Silvius'tan doğan Romalıların çocuklarıdır. Ona *Posthumus* denir zira babası Aeneas'ın ölümünden sonra dünyaya gelmiştir, annesi Lavinia ise hamile olduğunu saklamıştır. Böylece ona Silvius denmiştir zira ormanda dünyaya gelmiştir. Bu sebeple Roma kralları ve ondan gelmeleri sebebiyle Britonlar Silviuslar olarak çağrılır. Nitekim Brutus'un soyundan gelmeleri sebebiyle Brutus'tan yola çıkarak Britonlar olarak adlandırılırlar.

Aeneas Troya Savaşı'ndan sonra oğluyla beraber İtalya'ya gelmiş ve Turnus'u alt ederek Saturnus'un oğlu Picus oğlu Faunus oğlu Latinus'un kızı Lavinia'yı nikâhına almıştır. Latinus'un ölümünden sonra Aeneas Romalıların veya Latinlerin krallığını devralmış sonrasında Lavinia ona Silvius adında bir oğul vermiştir. Silvius evlenmiş ve hanımı hamile kalmıştır. Aeneas'a gelininin hamile olduğu haberi gidince oğlu Ascanius'a haber salıp hanımının rahminde erkek mi kız mı olduğunu tespit etmesi için büyücüsünü yollamasını buyurmuştur. Büyücü

²² Theodore Mommsen, ed., *Historia Brittonum* (thelatinlibrary, 1898); W. Gunn ve J. A. Giles, çev., *Nennius', "Historia Brittonum"* (heroofcamelot, 1842).

²³ İskoçlar, Pictler, Saksonlar ve Britonlar.

Aeneas'ın oğlu Ascanius'a kadının rahminde erkek olduğunu söylemiş ve “Ölümün çocuğu olacak çünkü babasını ve annesini katledip tüm insanlar tarafından nefret edilecek” demiştir. Bu kehanetten ötürü büyücü, Ascanius tarafından öldürülmüştür. Vakıa, doğumda annesi ölmüş ve çocuk süt anneye verilmiştir, adı ise Brutus konulmuştur.

Epey zaman sonra büyücünün kehanetine uyacak şekilde ötekilerle oynarken babasını bilerek değil kaza eseri bir ok vuruşuyla öldürdü. Bu sebepten sürgün edildi ve Tiren Denizi'ndeki adalara geldi, buradan da Hellenler tarafından Aeneas'ın Turnus'u öldürmesi sebebiyle sürüldü. Nihayetinde Galya'ya kadar geldi ve orada Turonların şehri olarak adlandırılan Turnis'i kurdu. Sonra adını kendisinden alan bu adaya geldi yani Britanya'ya. Adayı kendi soyuyla doldurdu ve orada yaşadı. Britanya'da o zamandan bugüne dek insanlar yaşamaktadır.

İlgili bölümde aslen soyu Saturnus'a dayanan ve Troya'dan kurtulan Aineias'ın aynı şekilde soyu Saturnus'a dayanan Lavinia ile evlenip torunu Brutus'un nasıl Britanya'yı ele geçirdiği ve adaya kendi adını verdiği anlatılmaktadır. Buna göre adanın yerlileri Britonlar, adlarını aslen ataları olan Brutus'tan almaktadır. Yazar bu adla ilgili yaptığı etimolojik açıklamalarla Britanya'yı Roma'ya, oradan da Troya'ya bağlamayı başarmış ve Yeni Troya söylencesini tarihsel açıdan devam ettirmiştir.

Nennius'tan sonra Yeni Troya anlatısı Britanya Adası'nda Geoffrey Monmouth ve eseri *Historia Regum Britanniae* ile devam ettirilmiştir. Nitekim Nennius'un *Britonların Tarihi* adlı eserinden etkilenip bunu kendi eserine kaynak olarak alan Monmouth'un eserinden günümüze ulaşan iki yüz on beş el yazması, eserin o zamanlar oldukça ünlü olduğunu göstermektedir²⁴. Bu durum Monmouth'un eserini yazdığı 1136 yılının İngiltere'sinde ve İngiliz tarih yazımında ne derece etkili olduğunu da kanıtlar.

Ozan Homeros'a atfedilen destanların Orta Çağ tarihçisi Monmouth'un eserlerine ve dolaylı olarak tarih yazımına ne şekilde etki ettiğini görmek üzere Homeros'un betimlediği bir savaş sahnesini incelemek gerekir. *Ilias* destanında savaş meydanında dostu Patroklos'un ölümünü öğrenen Akhilleus'un sinir krizi geçirmesi şu satırlarla anlatılmıştır²⁵:

[...] kara bir hüznün bulutu Akhilleus'un üzerine çöktü. İslî toprağı iki avcuyla alıp başından aşağı döktü. Güzel çehresini bununla bozdu ve kara küller hoş kokulu kıyafetine sindi. Kocaman Akhilleus'un toprakta devrilip yatması, bu büyük adamın, saçlarını elleriyle çekip yolması. [...] Diğer taraftan hüznü gözyaşları döken Antilokhos, Akhilleus'un ellerini tuttu. Kalbinin derinliklerinden ağlayan Akhilleus'un bir bıçak kapıp boğazını kesmesinden korkuyordu. Akhilleus ürperten bir çığlık attı [...].²⁶

Görüldüğü gibi Akhilleus, dostu Patroklos'un ölümü nedeniyle onun küllerini kendi saçlarına döküp onları yolmuş, yüzünü ve kıyafetini onun küllerine bulamıştır. Tüm bu öğeleri barındıran aynı sahnenin yaklaşık iki bin yıl sonra Geoffrey Monmouth'un eserinde betimlediği bir savaş meydanında yeniden canlandırıldığı görülür. Monmouth'un *Vita Merlini*²⁷ (Merlin'in Hayatı) adlı diğer eserinde yine buna oldukça benzer bir sahne bulunmaktadır. Eser birçok soylu beyin ve kralların karşı karşıya geldiği bir savaş meydanında başlamaktadır. Soylu bir bey ve kral olan Merlin, sevdiği üç gencin gözleri

²⁴ Michael A. Faletra, “Narrating the Matter of Britain: Geoffrey of Monmouth and the Norman Colonization of Wales,” *The Chaucer Review* 35, no. 1 (2000): 60-61.

²⁵ *Ilias*, XVIII, 22-37.

²⁶ Homer, *Iliad*, 320.

²⁷ John Jay Parry, *The Vita Merlini by Geoffrey of Monmouth*, çev. John Jay Parry, vol. X, no. 3 (Urbana, Illinois: University of Illinois Studies in Language and Literature, 1926).

önünde katledildiğini görerek Akhilleus'a oldukça benzer bir şekilde sinir krizi geçirir. Nitekim Merlin'in geçirdiği kriz, onun aklını yitirip Kalidonya Ormanlarına kaçmasına neden olacaktır. Eserde kurgu ile anlatılan, 573 yılında meydana gelen Arfderydd Savaşı'dır; tarihî kaynaklara göre bu savaşta Merlin karakterinin ilham kaynaklarından biri olan Laikonen aklını yitirerek ormanlara kaçmıştır²⁸. Söz konusu sahne Monmouth tarafından şu şekilde tasvir edilmiştir²⁹:

Merlin yoldaşlarını savaştan geri çekti ve onlara
Bu kardeşleri farklı şapellerde defnetmelerini buyurdu.
Onlara ağladı, gözyaşı dinmedi,
Saçını toprağa buladı, üstünü başını yırttı,
Yere kapaklanıp bir oraya bir buraya yuvarlandı.
Peredur, asiller, ve beyler onu teskin etti ama
Ne teskin edilmek ne de taziye istiyordu.
Üç gün müddetince yana yakıla ağlamış,
Yemeği reddetmişti, böylesine bir acı onu kavurmuştu.
Ardından yeri göğü haykırılarıyla inletip olmadık
Bir çılgınlığa kapıldı; gizlice sıvışıp
Ağaçlıklara doğru kaçtı, kaçarken görülmek istemedi,
Ormana girdi, dişbudakların altına saklanmak hoşuna gitti.

Görüldüğü üzere her iki karakter de birbirine oldukça benzer şekilde savaş meydanında kaybettikleri sevdiklerinin üzüntüsüyle saçlarını toprağa bulamış, yerlere kapaklanmış, kıyafetlerine ve yüzlerine zarar vermiş, bu acıyı unutmayı ve teskin edilmeyi reddetmiştir. Bu kısım tarihçi Monmouth'un ozan Homeros'un eserlerinden ne şekilde faydalandığına ve kurgudan tarihe geçişe bir örnek teşkil etmektedir. Öyle ki bir ifadeye göre Monmouth'un eserleri içerdikleri gerçek dışı bilgilerle de tarihe yön vermiştir³⁰. Bu noktada anlaşılan Monmouth'un bir karakterin duygu akışını ve psikolojik durumunu tasvir ederken Homeros'tan öğrendiklerini uygulamış olduğu, gerçek ve kurguyu birbirine kaynaştırdığıdır. O halde Yeni Troya anlatısını sahiplenmesi ve buna eseri *Historia*'da yer vermesi sadece Nennius'tan okuduklarını aktarmasıyla ortaya çıkan bir tesadüf değildir.

Monmouth tıpkı Nennius gibi Troya ile Britanya arasında bir bağ kurmayı hedeflemiş, bunu Aineias, Brutus ve Roma üzerinden yapmıştır³¹:

Aeneas Troya Savaşı'ndan (ve) kentin yıkılmasından sonra Ascanius'la birlikte kaçarak bir gemiyle İtalya'ya geldi. Orada kral Latinus tarafından saygın bir şekilde ağırlandı Rutulusların kralı olan Turnus onu kışkırttı ve onunla muharebe yaptı. Bu çatışmada Aeneas galip geldi ve Turnus'u öldürdükten sonra hem İtalya'nın krallığını hem de Latinus'un kızı olan Lavinia'yı ele geçirdi.

Hikâyenin devamında Nennius'un anlatısına benzer şekilde Aineias'tan sonra Ascanius'un gelişi ve Silvius ile Brutus'un doğumları anlatılmaktadır. Yine Brutus anne karnındayken cinsiyetini öğrenmek üzere bir büyücü yollanmış ve kehanet bir oğlanın doğup anne ve babasını öldüreceği, sürgün edileceği ve yıllar sonra en yüksek şana kavuşacağı haberini vermiştir. Doğumda annesi ölmüş, süt anneye verilmiş, çocuklarla oyun oynarken

²⁸ Basil Clarke, ed., *The Life of Merlin by Geoffrey of Monmouth*, ed. ve çev. Basil Clarke (Cardiff: University of Wales Press, 1973), 1-5; Ashley C. Johnson, "Merlin's Role as Nationalist in Monmouth and Malory" (Pdf, 2018), 11.

²⁹ *Vita Merlini*, 63-75.

³⁰ Ingledew, "Book of Troy", 669.

³¹ *Historia*, I, 3; Galfridus Monemutensis, *Historia Regum Britanniae* (New York: B. Franklin, 1967); Geoffrey Monmouth, *Historia Regum Britanniae*, ed. ve çev. J. A. Giles, *Six Old English Chronicles* (London: Bohn's Antiquarian Library, 1848).

ise babasını kaza eseri bir ciritle göğsünden vurup öldürerek sürgün edilmiştir. Nennius'un eserinde Brutus Galya'ya, Monmouth'un eserinde ise aynı karakter Troya'ya ve Yunanistan bölgesine giderken anlatılır. Bu noktada Brutus'un Troya halkına nasıl bağlandığına dikkat edilmelidir³²:

Böylece sürgün edilerek Yunanistan'a vardı ve Priamus'un oğlu Helenus'un, Hellenlerin kralı Pandrasus'un köle ettiği neslini buldu. Akhilles'in oğlu olan Pyrrhus, Troya'nın yerle yeksan edilmesinden sonra daha önce bahsedilen Helenus'u ve diğer birçok adamı zincire vurarak beraberinde getirmişti. Babasının ölümünün intikamını almak üzere tutsak olarak tutulmalarını buyurmuştu. Brutus bunların eski yurttaşlarının nesli olduğunu anlayıp onların arasına karıştı. Hem savaşta hem dürüstlükte başarısıyla yükselmeye başladı, öyle ki hem krallar hem komutanlar bilhassa ülkedeki tüm gençler arasında seviliyordu. Bilgelerden daha bilge, cengaverlerden daha cengaverdi: Eline geçen ne olsa altın, para ya da mücevher hepsini silah arkadaşlarına pay ediyordu. Böylece şöhreti bütün soylara yayılmıştı, Troyalılar onun önderliğindeki Hellenlerin köleliğinden kurtulmak için yalvarıp yakararak kendisine gelmeye başladılar. Ülkede sayılarının ne kadar arttığı göz önüne alındığında bunun kolaylıkla yapılabileceği kanaatindeydiler, öyle ki çocuklar ve kadınlar hariç yedi bin kişiydiler.

Görüldüğü üzere Troya'nın yıkılmasından yaklaşık üç nesil sonra bir Troya diasporası Yunanistan'ta bulunmakta ve bu, Brutus'un liderliği altında toplanmaktadır. Sadece yetişkin erkeklerin yedi bin olduğu düşünüldüğünde toplam olarak yirmi bine yakın Troyalı nüfus, Brutus'un liderliği altına girmiştir. Bunu kanıtlayan en güzel örnek, Troyalıların özgürlüğünü kazanmak için kral Pandrasus'a kafa tutan Brutus'un ona yazdığı şu mektuptur³³:

HELLENLERİN KRALI PANDRASUS'A, TROYA (SOYUNDAN) GERİYE KALANLARIN ÖNDERİ³⁴ (OLAN) BRUTUS SELAM EDER. Yüce Dardanus'tan doğan bir halka senin krallığında asaletin beklediği hürmetten başka şekilde ağırılanmak yakışmayacağı için kendilerini ormanların derinliklerine çektiler [...]

Bu şekilde kahraman ve Troya arasında sadece geçmişte kalan bir alaka kurulmakla kalmamış, Troyalılar bir halk olarak tekrar sahneye çıkmıştır. Eserin devam eden kısımlarında bu halkın Britanya'ya çıkması ve adanın nasıl adlandırıldığından bahsedilir. Önceleri sadece devlerin yaşadığı ve Albion olarak bilinen ada şu şekilde iskân edilmiştir³⁵:

Toprağı ekmeye ve evler inşa etmeye başladılar, öyle ki kısa zamanda o toprağın sanki çağlardır iskân edildiğini düşünürdün. Daha sonra Brutus, adayı kendi isminden Britanya ve yoldaşlarını Britonlar olarak adlandırdı çünkü bu halkın (kendi) adından türettiği adını sonsuz kılmak istiyordu. Bundan dolayı daha önce Troyaca veya bozulmuş Hellence olarak bilinen halkın dili, daha sonra Britanya dili olarak adlandırıldı.

Yazar sonra Londra'nın kuruluşu ve Yeni Troya fikrini, devam eden kısımda okuyucuya sunarak İngilizlerin bir nevî türeyiş destanını eserinde bir zemine oturtmuştur. Nennius'un eserinde Londra'dan Britanya'da bulunan yirmi sekiz kentten biri olarak *Cair Lundein* ve *Trinovantum* adlarıyla bahsedilmektedir³⁶. Nennius *Trinovantum*'dan

³² *Historia*, I, 3.

³³ *Historia*, I, 4.

³⁴ Harfien: "Troya'dan geriye kalanların önderi".

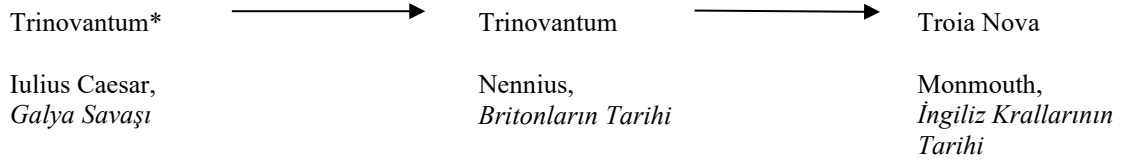
³⁵ *Historia*, I, 16.

³⁶ *Historia Brittonum*, 11-26.

bahsederken Iulius Caesar'ın Londra civarında yaptığı bir savaşı kurguyla anlatmaktadır. Bahsedilen savaş Caesar'ın *De Bello Gallico* (Galya Savaşı Üzerine) adlı eserinde geçer ve *Trinovantlar* ile onların kentinden bahseder³⁷. Monmouth, Caesar'dan tarihî gerçeği ve Nennius'tan kurguyu almakla kalmamış, kendinden öğeler ekleyerek yine Troya ile bir bağlantı kurmuştur³⁸:

Krallığına göz gezdiren Brutus bir şehir kurmaya karar verdi. Aklındaki fikri gerçekleştirmek üzere uygun bir yer bulmak için toprakları dolaştı ve nihayetinde Tames Nehri'ne gelerek kıyı boyunca yürüdü, aklındaki fikre uyan yeri buldu. Böylece şehri orada kurdu ve ona Yeni Troya adını verdi. Uzun süre bu isimle anıldıktan sonra sonunda kelimenin bozulmasıyla Trinovantum denilir oldu.

Metnin devamında Yeni Troya adının zamanla değişip önemli bir şahıs üzerinden nasıl "Lud'un kenti" anlamına gelen Kaerlud ve daha sonra Londra olduğu anlatılır. Çalışmanın hedefi olan Yeni Troya'nın ise bu üç eser arasında tarihten kurguya nasıl değişim gösterdiği ve tarih yazımına etki ettiği aşağıda gösterilmiştir³⁹:

Şekil 2: Troya adının değişimi

Verilen örnekler ışığında Troya'da başlayan bir anlatının çağlar boyu devam ettirilerek Britanya Adası'nda devam ettiği, İngiliz halkının tarihi ve folklörü üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

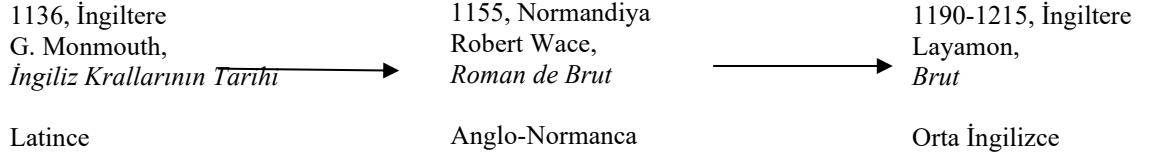
Brutus karakterinin Monmouth'tan sonraki yıllarda farklı dillerde yazılan destan türündeki iki eserde daha ele alındığı görülür. Wace tarafından yazılan *Roman de Brut* ve Layomon tarafından yazılan *Layomon's Brut* adıyla bilinen bu eserlerde anlatının Kuzeybatı Fransa'da yer alan Normandiya'ya ulaştığı ve buradan tekrar Britanya Adası'na döndüğü anlaşılmaktadır. Söz konusu eserlerde Monmouth'un Troyalı Brutus karakterinin İngiliz edebiyatında nasıl devam ettirildiği aşağıda gösterilmiştir⁴⁰:

³⁷ Gaius Iulius Caesar, *De Bello Gallico* / *Der Gallische Krieg*, çev. Marieluise Deißmann (Stuttgart: Philipp Reclam, 2006), V, 20-22.

³⁸ *Historia*, I, 17.

³⁹ Şekil 2: Britanya ve Normandiya'da Brutus.

⁴⁰ Şekil 3: Britanya ve Normandiya'da Brutus.

Şekil 3: Britanya ve Normandiya'da Brutus

Verilen eserler Monmouth'un *Historia*'sını temel alıp Troyalı Brutus'un Britanya krallığının temellerini atmasını ele almıştır. Dikkat edilmesi gereken nokta Latince yazılan *Historia*'nın Anglo-Norman dilinde yani bir nevi Orta Çağ Fransızcasıyla yazılmış bir esere geçip popülerlik kazanması, ardından yine Britanya adasına dönerek Orta-İngilizce bir eserde devam ettirilmesidir. Bunlardan ilki olan Wace'in eserinin günümüze yirmisi tam olmak üzere otuz üç nüshasının ulaşması eserin yakaladığı başarıya işaret etmektedir⁴¹. Bununla beraber eserin devam eden yüzyıllarda Fransız edebiyatında tercüme ve benzetme yoluyla defalarca işlenmesi de bu başarıya örnek teşkil etmektedir⁴². Layamon'un eserinin ise Wace'in eserini temel almasına rağmen onunla hedefler yönünden bir zıtlık içinde olduğu vurgulanmıştır, öyle ki Wace'in yazdığı, Norman kraliyetinin himayesinde bir eserken Layamon'un eserinde açık bir şekilde İngiliz kimliğini ön plana çıkaracak değişiklikler yapılmıştır. Nitekim bu eserde Merlin'in bulunduğu yerin, sosyal statünün ve kehanetlerinin onu daha etkili bir karakter haline getirecek biçimde değiştirilmiş olduğu tespit edilmiştir. Anglo-Norman dilinde yazılan eserde Merlin'in krala tâbi ve emirlerle hareket eden bir karakter olarak önemi azaltılmışken Orta İngilizce eserde daha yüksek statülü ve daha bağımsız bir karakter tasviri bulunmaktadır⁴³.

SONUÇ

Çalışmada antik dünyanın önemli eserlerinden biri olan *Ilias* destanının sonraki devirlerde ortaya çıkan eserlere nasıl etki ettiğini Yeni Troya anlatısı üzerinden ele alınmış ve *Ilias* destanından Orta Çağ Avrupa'sına uzanan bir edebiyat geleneğinin oluşumu ve gelişimi incelenmiştir. *Ilias* destanının sahnelendiği ve uzun yıllar mitolojik bir unsur olarak görülen Troya kentinin Yeni Troya anlatısıyla Avrupa edebiyatında kendine yer bulması ve kentin Roma ve Londra'nın kurucularının anavatanı olarak sunulması tarihyazımında kurgudan gerçeğe geçişin nasıl gerçekleştiğini gösteren bir örnek olarak tespit edilmiştir. Anlatı temelde Homeros'un *Ilias* destanında Troya'dan sağ kurtulacağı ve kentin yeni kralı olacağı bildirilen Aineias karakteri üzerinden ilerlemiştir, destanda Poseidon'un ifadesine göre Aineias'ın kaderine kentin yeni kralı olmak ve soyunun bu kraliyeti devam ettirmesi yazılmıştır. Vergilius'un Roma devletinin kuruluşunu yazmaya teşebbüs ettiği *Aeneis* destanında Aineias karakterini tercih etmesi de Poseidon'un bu ifadesine bağlıdır çünkü Aineias Zeus tarafından Troya'nın yeni kralı olmak üzere seçilmiştir. Vergilius'un bu tercihi Roma'nın tanrı Zeus'un isteğiyle kurulduğu fikrini taşımaktadır.

Sonraki yıllarda anlatının Britanya adasında İngiliz topraklarında devam ettirildiği görülür. Tarihçi Nennius takribî 829 yılında yazdığı *Britonların Tarihi* eseriyle Britonlar ve

⁴¹ Jean Blacker, "Will the Real Brut Please Stand Up? Wace's Roman de Brut in AngloNorman and Continental Manuscripts," Text 9 (1996):176.

⁴² Jean Blacker, Georgia Henley, and Joshua Byron Smith, "The Anglo-Norman and Continental French Reception of Geoffrey of Monmouth's Corpus from the 12th to the 15th Centuries," in *A Companion to Geoffrey of Monmouth* (Brill, 2020), 456.

⁴³ Jeff Rider, "The Fictional Margin: The Merlin of the 'Brut,'" *Modern Philology* 87, no. 1 (1989): 1, 4-5.

Troyalılar arasında bir bağlantı kurmaya çalışmış ve ülkenin kurucularının soyunu Roma ve Troya'ya dayandırmıştır ve soyu Troya'ya dayanan Brutus'un adaya gelişini tarihî bir kayıt olarak aktarmıştır. Nennius'un eseri birkaç yüzyıl sonra gelecek Monmouth için bir kaynak teşkil etmiştir ki 1136 yılında yazdığı *İngiliz Krallarının Tarihi* eserinde benzer şekilde ülkenin ve Londra'nın kurucularının soyunu Roma ve Troya'ya dayandırmış ve Brutus karakterine yer vermiştir. İlerleyen yıllarda anlatı Britanya sınırlarını aşarak Troyalı Brutus karakteri ile devam etmiştir. Bunlardan ilki Normandiya'da 1155 yılında Robert Wace tarafından yazılan *Roman de Brut* olup Anglo-Normanca bir eserdir. Çok geçmeden yine İngiltere'de 1190-1215 yılları arasında Layamon tarafından yazılan *Brut* ise Orta İngilizce yazılmıştır. Böylece Troya anlatısının sırasıyla Hellence, Latince, Anglo-Normanca ve Orta İngilizce yazıldığı, böylece bir edebiyat mirası olarak farklı kültürler arasında dönüşüm içinde olduğu görülmüştür.

Sözlü gelenekle Batı Anadolu'da ortaya çıkan Troya anlatısının daha sonra yazılı gelenekle yakın bir coğrafyada birbirine komşu olan diller arasında geçiş yaparak varlığını devam ettirdiği anlaşılmış böylece Britanya ve Normandiya'da Troya mirası fikri, edebiyat ve tarihyazını yoluyla yerleşmiştir.

KAYNAKÇA

Alamichel, Marie Françoise. "Brutus Fondateur de Londres / La Nouvelle Troie: Références Textuelles Latines et Anglaises de Nennius Au XXe Siècle." LISAA - Littératures, Savoirs et Arts 1, no. August (2018). <http://layamon.free.fr/Documents/Nouvelle%20Troie.pdf>.

Avery, William T. "Augustus and the 'Aeneid.'" The Classical Journal 52, no. 5 (1957): 225–29. <http://www.jstor.org/stable/3295204>.

Bell, Kimberly. "Merlin as Historian in 'Historia Regum Britannie.'" Arthuriana 10, no. 1 (2000): 14–26. <http://www.jstor.org/stable/27869518>.

Blacker, Jean. "Will the Real Brut Please Stand Up? Wace's Roman de Brut in AngloNorman and Continental Manuscripts." Text 9 (1996): 175–86. <http://www.jstor.org/stable/20698018>.

Blacker, Jean, Georgia Henley, and Joshua Byron Smith. "The Anglo-Norman and Continental French Reception of Geoffrey of Monmouth's Corpus from the 12th to the 15th Centuries." In A Companion to Geoffrey of Monmouth, 454–66. Brill, 2020. <http://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv2gjwzx0.29>.

Caesar, Gaius Iulius. De Bello Gallico / Der Gallische Krieg. Translated by Marieluise Deißmann. Stuttgart: Philipp Reclam, 2006.

Cary, Earnest, çev. Dionysius of Halicarnassus: Roman Antiquities. Harvard University Press, 1978. https://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Dionysius_of_Halicarnassus/home.html.

Clarke, Basil, ed. The Life of Merlin by Geoffrey of Monmouth. Edited and translated by Basil Clarke. Cardiff: University of Wales Press, 1973. Erişim tarihi 02.06.2025. <http://www.theheartofmerlin.com/pdf/merliniclarke.pdf>.

D'Halicarnasse, Denys. Les Antiquites Romaines de Denys D'Halicarnasse. Paris: Philippe-Nicholas Lottin, 1723. <https://remacle.org/bloodwolf/historiens/denys/livreIgre.htm>.

Dalton, Paul. "The Topical Concerns of Geoffrey of Monmouth's Historia Regum Britannie: History, Prophecy, Peacemaking, and English Identity in the Twelfth Century." Journal of British Studies 44, no. 4 (2005): 688–712. <https://doi.org/10.1086/431937>.

Faletra, Michael A. “Narrating the Matter of Britain: Geoffrey of Monmouth and the Norman Colonization of Wales.” *The Chaucer Review* 35, no. 1 (2000): 60–85. <http://www.jstor.org/stable/25096117>.

Fitzpatrick-Matthews, Keith J., ed. *Genealogia Brittonum: The Complete Historia Brittonum*, 2020. <http://kmatthews.org.uk/history/hb/Genealogia%20Brittonum%20complete%20text%20and%20translation%20A4.pdf>.

Grebe, Sabine. “Augustus’ Divine Authority and Vergil’s ‘Aeneid.’” *Vergilius* (1959) 50 (2004): 35–62. <http://www.jstor.org/stable/41587284>.

Gunn, W., and J. A. Giles, çev. Nennius’ “*Historia Brittonum*.” heroofcamelot.com, 1842. Erişim tarihi 09.06.2025. <https://www.heroofcamelot.com/docs/Nennius-Historia-Brittonum.pdf>.

Hammer, Jacob. “Les Sources de Geoffrey de Monmouth: *Historia Regum Britanniae*, IV, 2.” *Latomus* 5, no. 1/2 (1946): 79–82. <http://www.jstor.org/stable/41516514>.

Hill, H. “Dionysius of Halicarnassus and the Origins of Rome.” *The Journal of Roman Studies* 51 (1961): 88–93. <https://doi.org/10.2307/298840>.

Homer. *Iliad, Homeri Opera*. Oxford: Oxford University Press, 1920. <http://data.perseus.org/citations/urn:cts:greekLit:tlg0012.tlg001.perseus-grc1:18.22-18.64>.

Homer. *The Iliad*. Translated by E. V. Rieu. Penguin Books, 2003.

Homer. *The Iliad*. Translated by A. S. Kline. *Poetry In Translation*, 2009. Erişim tarihi 16.07.2025. <https://www.poetryintranslation.com/PITBR/Greek/Illhome.php>.

Ingledeu, Francis. “The Book of Troy and the Genealogical Construction of History: The Case of Geoffrey of Monmouth’s *Historia Regum Britanniae*.” *Speculum* 69, no. 3 (1994): 665–704. <https://doi.org/10.2307/3040847>.

Johnson, Ashley C. “Merlin’s Role as Nationalist in Monmouth and Malory.” Pdf, 2018. https://scholarworks.uttyler.edu/english_grad/16/.

Linderski, Jerzy. “Vergil and Dionysius.” *Vergilius* 38 (1992): 3–11. <http://www.jstor.org/stable/41592188>.

Mommsen, Theodore, ed. *Historia Brittonum*. Erişim tarihi 22.09.2025. <https://www.thelatinlibrary.com/histbrit.html>, 1898.

Monemutensis, Galfridus. *Historia Regum Britanniae*. New York: B. Franklin, 1967.
<https://archive.org/details/galfredimonumete00geof/>.

Monmouth, Geoffrey. *Historia Regum Britanniae*. Edited and translated by J. A. Giles.
Six Old English Chronicles. London: Bohn's Antiquarian Library, 1848.
https://en.wikisource.org/wiki/Six_Old_English_Chronicles/Geoffrey%27s_British_History

Murphy, Mabel Gant. "Vergil as a Propagandist." *The Classical Weekly* 19, no. 21
(1926): 169–74. <https://doi.org/10.2307/4388771>.

Parry, John Jay. *The Vita Merlini by Geoffrey of Monmouth*. Translated by John Jay
Parry. Vol. X, no. 3. Urbana, Illinois: University of Illinois Studies in Language and
Literature, 1926. <https://sacred-texts.com/neu/eng/vm/vmtitle.htm>.

Quint, David. "Repetition and Ideology in the Aeneid." *Materiali E Discussioni per
l'Analisi Dei Testi Classici*, no. 23 (1989): 9–54. <https://doi.org/10.2307/40235939>.

Rider, Jeff. "The Fictional Margin: The Merlin of the 'Brut.'" *Modern Philology* 87,
no. 1 (1989): 1–12. <http://www.jstor.org/stable/438525>.

"Spinof." In *Cambridge Dictionary*. England: Cambridge Publishing, 2025.
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/spinoff>.

Tatlock. "Geoffrey of Monmouth's Vita Merlini." *Speculum* 18, no. 3 (1943): 265–
87. <https://doi.org/10.2307/2853704>.

Thomas, NEIL. "The Celtic Wild Man Tradition and Geoffrey of Monmouth's 'Vita
Merlini': Madness or 'Contemptus Mundi?'" *Arthuriana* 10, no. 1 (2000): 27–42.
<http://www.jstor.org/stable/27869519>.

Vergil. *The Aeneid*. Translated by A. S. Kline. Roman Roads Media, 2015.
https://files.romanroadsstatic.com/materials/romans/Aeneid-RRM-etext_v1.0.pdf.